LUONTO JA YMPÄRISTÖ

Ensin valittiin huonoin paikka ja tehtiin kaikki mahdolliset perusvirheet. Sitten perehdyttiin ja tutkittiin, panostettiin kunnolla ja onnistuttiin. **JANNE VÄLIMÄKI**

Riistapellon vilske näkyy talvellakin

Riistapelto on kaikkea muuta kuin joutomaata. Siihen uppoaa työtä, aikaa ja rahaa.

KARI SALONEN

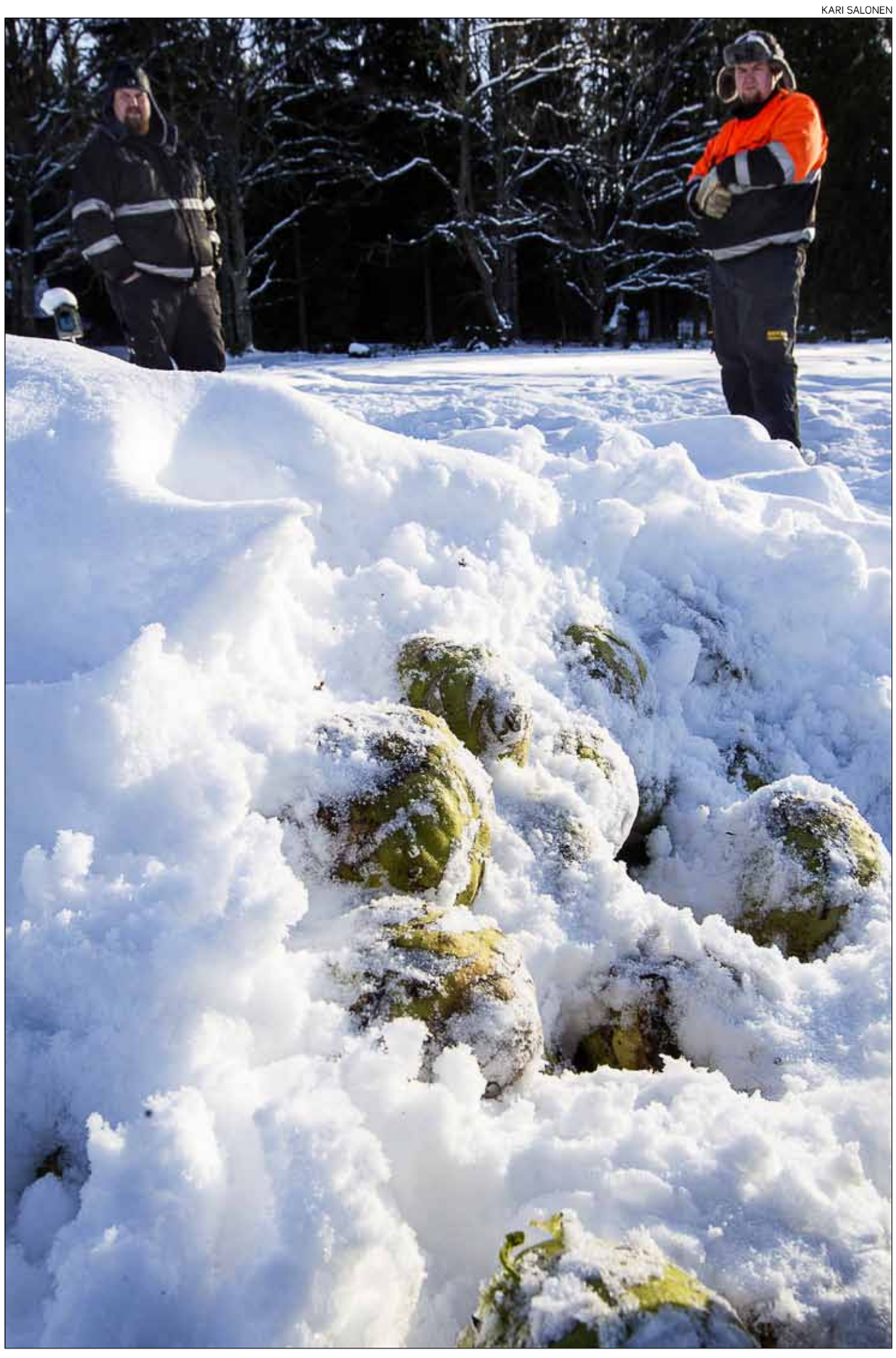

”Toimivien riistapeltojen avaimet löytyivät kokeilujen ja sitkeän väännön jälkeen”, alastarolaisveljekset Janne ja Hannu Välimäki huokaavat tyytyväisinä syksyn onnistuneeseen jahtikauteen.

Lumen keskeltä on helppo löytää riistapellon paikka. Sorkkien jäljet täplittävät puolen hehtaarin kaistan, vaikka muutama tunti aikaisemmin lumivaippa peitti tienoon. Paikalla on siis vilskettä. Sen todistaa myös riistakamera.

Lumesta törröttää rehukaalin paksuja varsia. Ne ovat hirvien ja kauriiden suurta herkkua.

”Tässä on käyty herkuttelemassa, eikä olla oltu seikkailemassa kantatien liikenteen seassa”, Virttaan Eräveikkojen jahtipäällikkö **Janne Välimäki** naurahtaa.

Hän on yhdessä Rytömäen tilaa viljelevän veljensä **Hannu Välimäen** kanssa hoitanut riistakaistaa pelloillaan jo useamman vuoden ajan. Miehet ovat tyytyväisiä tuloksiin, vaikka aikaa, työtä ja rahaa on kulunut laskematon määrä.

”Viime kesänä rehukaali kasvoi mahtavan kokoiseksi. Jahtikausi meni hyvin ja kaatolupien määrä saatiin lähes täyteen”, Janne Välimäki sanoo.

”Täytyy olla todella innostunut metsästyksestä, että jaksaa paahtaa.”

Veljekset ovat kokeilleet ja hakeneet hyviä ratkaisuja. Riistakaistan paikkaa pellossa vaihdellaan.

”Ensin valittiin huonoin paikka ja tehtiin kaikki mahdolliset perusvirheet. Sitten perehdyttiin ja tutkittiin, panostettiin kunnolla ja onnistuttiin”, Janne Välimäki sanoo.

Tarkka paikka

Eräveikkojen 7 000 hehtaarin metsästysalueella on toinenkin riistapelto, parin hehtaarin alue metsän keskellä autiotalon pihapiirissä.

”Hyvä paikka tarjoaa hirville ja peuroille päivälepopaikan, puhdasta vettä ja ruokaa”, suojaista riistapeltoa vuosikaudet hoitanut **Jukka Lähteenmäki** sanoo.

”Paikka on loistava. Hirvien polut eivät kulje viljelypeltojen kautta, ja se on kaukana vilkkaasti liikennöidyiltä maanteiltä.”

Aluetta kehitetään asukkaiden kanssa.

”Etu on yhteinen. Metsästäjät hoitavat riistakantaa ja ohjaavat riistaeläinten liikkeitä niin, että ne jättävät tuotannolliset viljapellot rauhaan.”

”Hirvi syö keskimäärin 40 kiloa ruokaa päivässä. Kun pidämme ruokinnan käynnissä, jäävät lähiseudun metsävahingotkin pienemmiksi.”

Lumen alta pilkottaa riistanruokintaan tuotuja punajuuria, perunaa, porkkanaa ja kyssäkaalia.

Viehätys ja kestävyys

Välimäen veljeksille metsästys on intohimo. Miehet katsovat toisiaan ja pudottelevat sanoja suustaan: sopivan haastavaa, jännittävää, rentouttavaa.

”Parasta on kurinalainen ja yhteen toimiva porukka. Ammumme vain sallittuja eläimiä. Pienten vasojen emät ja suvunjatkamisen kannalta tärkeät urokset jätämme rauhaan. Kyse on jatkumosta”, Janne Välimäki sanoo.

Välillä iskee aikapula. Hannu Välimäki huomauttaa, että tilakokojen kasvu kasvattaa myös viljelijän kiirettä. Aikaa jää vähemmän muulle.

”Korvausjärjestelmään pitäisi ehtiä uppoutua. Voi kunpa säännöt olisivat yksinkertaisemmat ja selkeämmät. Olisi helpompi suunnitella tulevaisuutta, kun tietäisi tarkkaan, mitä ja miten kannattaa toimia. Nyt energiaa menee liian monen kysymysmerkin ratkaisemiseen. Viljan hintaheilahtelu lisää epävarmuutta”, Hannu sanoo.

HIA SJÖBLOM

Riistapelto kelpaa ekologiseksi alaksi

Uuden ohjelmakauden ympäristökorvausjärjestelmä voi panna vauhtia riistapeltojen määrän kasvuun, arvelee **Markus von Weissenberg** Riistasiemen Oy:stä.

”Jos tilakoko eteläisessä Suomessa ylittää 15 hehtaaria, pitää viljelystä ottaa pois viisi prosenttia. Yksi varteenotettava vaihtoehto viljelyn ulkopuolelle jäävän maan käytölle on kylvää se riistapelloksi. Tuki on kuitenkin ekologisen alan viiden prosentin osalta vain 172 euroa hehtaarilta, kun tuki varsinaiselle riistapellolle on 300 euroa hehtaarilta.”

Ympäristökorvausjärjestelmän tavoitteena on lisätä kasvipeitteisen peltoalan määrää ja vahvistaa monimuotoisuutta. Ravinteet pysyvät pelloissa eivätkä karkaa vesistöihin ja Itämereen.

”Kun metsästäjät tahtovat hoitaa alueensa riistakantaa ja varmistaa suunniteltuja saalismääriä, niin huolella perustettu ja hyvin kasvava riistapelto on toimiva vaihtoehto.”

Riistasiemenkauppaa yli kymmenen vuotta pyörittänyt Weissenberg kehottaa huolelliseen suunnitteluun ennen riistapellon perustamista.

”Ensin pitää valita sopivin paikka. Riistapelto houkuttelee riistaa pois vilkasliikenteisten teiden varsilta ja metsätaimikoista. Metsätuhoja saadaan asioihin ja liikennevahinkoja vähennettyä.”

”Myös kylvämisen ajankohdalla on valtavasti väliä. Jos kylvää ristikukkaisia liian aikaisin toukokuussa, ne syödään vuorenvarmasti heti taimettumisensa jälkeen senkin takia, että ruiskuttaminen riistapellossa on kiellettyä. Riistapellon vieressä olevia rypsimaita saa kyllä keväisin ruiskuttaa. Kylvö pitäisi tehdä vasta juhannusviikolla. Silloin vältytään pahimmilta tuhoilta”, Weissenberg vihjaa.

Hän kehottaa myös lukemaan huolellisesti ohjeet siemenpussien päältä.

”Maan ravinnetilanteen sekä happamuustason pitää olla kunnossa, sillä rehukasvikin tarvitsee hyvän maan ja riittävästi ravinteita kehittyäkseen kunnolla.”

Ennen kaikkea Weissenberg varoittaa liian tiheästä kylvöstä. Riistasiemenet ovat usein kovin pieniä ja kevyitä, jolloin niitä helposti tulee kylvettyä liian tiiviisti. Riistakasvit tarvitsevat kunnolla kasvutilaa. Pieniä siemeniä ei saa kylvää yhtä syvään kuin esimerkiksi viljan siemeniä.

HIA SJÖBLOM

JANNE VÄLIMÄKI

Välimäkien rehukaali kasvoi viime vuonna riistapellolla reheväksi.

RIISTAPELTO

Kaalia ja omenoita

Virttaan Eräveikkojen metsästysalue on kooltaan noin 7 000 hehtaaria.
Metsästäviä jäseniä viitisenkymmentä.
Riistapelto 1: Noin puolen hehtaarin riistakaista, jonka paikkaa kierrätetään 60 hehtaarin Rytömäen tilan viljapellolla, pääkasvi rehukaali ja joukossa riistaseos.
Riistapelto 2: Entinen omenatarha metsän keskellä. Parin hehtaarin pellolla myös talviruokintaa. Eräveikoilla käyttöoikeus maanomistajalta.

Hirvet, kauriit ja peurat kaivavat rehukaalin vankkoja varsia lumen alta.

JÄRKI-HANKE

Järkeviä tekoja monimuotoisuuden ja ympäristön hyväksi

Järki on Luonnon- ja riistanhoitosäätiön sekä Baltic Sea Action Groupin yhteinen hanke.
Tavoitteena on edistää maa- ja metsätalouden järkeviä ratkaisuja luonnon monimuotoisuuden ja vesiensuojelun edistämiseksi.
Rahoittajina Sophie von Julinin säätiö, Louise ja Göran Ehrnroothin säätiö sekä Suomen Kulttuurirahasto.
Järki-iskuja julkaistaan säännöllisesti osoitteessa www.jarki.fi. Tuorein isku Riistapelto avattiin tänään. Ne käsittelevät muun muassa ravinteiden kierrätystä, vesitaloutta, ilmastonmuutosta, kanalintujen metsästystä, lannan voimaa ja luonnonhoitoa.

Chilen jäätiköistä ”oma tasavalta”

Ilmastonmuutos ja kaivokset uhkaavat vesivarastoja

SANTIAGO

Ympäristöliike on julistanut Chilen jäätiköt virtuaaliseksi tasavallaksi. Erikoisella tempauksella yritetään pelastaa jäätiköt, joita uhkaa ilmastonmuutoksen ohella varsinkin kaivostoiminta.

Chilen yli 3 000 jäätikköä muodostavat yhden Etelä-Amerikan suurimmista makean veden varastoista. Greenpeace julisti ne tasavallaksi viime vuoden keväällä, koska jäätiköitä suojeleva lainsäädäntö puuttuu.

Jäätikkötasavalta kattaa 23 000 neliökilometriä Chilen Andeilla. Sillä on jo 165 000 kansalaista ja 40 lähetystöä eri puolilla maailmaa, kertoo Chilen Greenpeacen toiminnanjohtaja **Matías Asún**.

Jäätiköt ovat uudelleenkiteytynyttä lunta ja jäätä, jonka kertyminen perustuu siihen, että satavan lumen määrä on suurempi kuin sulavan. Koko maapallon makeasta vedestä on jäätiköissä 69 prosenttia.

”Kyse on strategisista vesivarastoista, joista on merkittävää hyötyä kuivina kausina. Niitä ei ole pelkästään Chilen vuorilla, vaan myös maan eteläosissa”, Asún selittää.

MARIANELA JARROUD/IPS

Greenpeace järjesti tammikuussa Chilen pääkaupungissa Santiagossa Festivaalin ilman jäätiköitä. Toripöytä näytti, mitä olisi kaupan ja millä hinnoilla, jos jäätiköiden vesi katoaisi. ”Codelco (kansallinen kupariyhtiö) kasvaa ja vesi katoaa”, kertoo kyltti.

> Jäätiköt ovat vuosituhantisia vesivarastojamme, jotka pitävät meidät elossa.«
>
> **SEBASTIÁN CRUZ**

Kaivokset jylläävät

Chile tunnetaan kuparistaan, mutta Greenpeacen mukaan sen alueella sijaitsee myös 82 prosenttia Etelä-Amerikan jäätiköistä. Suurin osa osoittaa nyt kutistumisen merkkejä ilmastonmuutoksen ja laajan kaivostoiminnan seurauksena.

Kanadalainen jäätikkötutkija **Alexander Brenning** kertoi viime vuonna maan parlamentissa, että Chilen jäätiköillä on aloitettu tuotannollisia operaatioita, joille ei ole vertaa maailmassa. Hän kiirehti toiminnan vaikutusten arviointia.

”Chile on maailmanennätysluokassa jäätiköiden tuhoamisessa”, Asún sanoo. Jäätikkötasavallan on tarkoitus herättää keskustelua aiheesta.

Lopullisena tavoitteena on saada Chileen laki, joka suojelee jäätiköt kattavasti. Lakiin halutaan määrittelyt erityyppisistä jäätiköistä ja niiden ekosysteemeistä sekä siitä, millaista toimintaa niillä sallitaan. Lain pitäisi kattaa myös käynnissä olevat operaatiot.

Laista kiistellään

Chilen nykyinen laki sallii tuotannollisen toiminnan jäätiköillä, jos sen ympäristövaikutukset on tutkittu ja pystytään jotenkin kompensoimaan.

Uuden jäätikkölain laadinta pantiin vireille elokuussa, mutta luonnoksen sisällöstä kiistellään.

Chileläinen jäätikkötutkija **Cedomir Marangunic** sallisi jäätiköillä jonkin verran matkailua ja kehityshankkeita. Hän muistuttaa, että jäätiköitä eivät vahingoita ainoastaan kaivokset, vaan niihin kertyy jälkiä myös suurkaupunkien saasteista sekä laidun- ja metsäpaloista.

Pascua-Laman kulta- ja hopeakaivosten ympäristössä kärsitään louhosten vaikutuksista jäätiköihin. Diaguita del Valle del Huascon alkuperäisyhteisön johtaja **Sebastián Cruz** sanoo, että kaivosta operoiva kanadalaisyhtiö Barrick Gold ei ole noudattanut sovittuja rajoja, vaan levittäytynyt jäätiköille ja tuhonnut ne lähes kokonaan.

Atacaman autiomaassa sijaitseva Huascon laakso on maailman kuivinta seutua.

”Jäätiköt ovat vuosituhantisia vesivarastojamme, jotka pitävät meidät elossa”, Cruz tähdentää.

MARIANELA JARROUD/IPS

Suomenlahden allien talvikanta kasvaa

Yhä useampi alli pysähtyy Suomenlahdelle talvehtimaan tai levähtämään. Määrät ovat olleet poikkeuksellisen suuria neljänä vuonna peräkkäin.

Viime marraskuussa Helsingin ja Inkoon välillä ruokaili yhden päivän aikana yli 70 000 allia, kertoo Suomen ympäristökeskuksen tutkimus.

Alli on arktisilla alueilla pesivä vesilintu, jonka Luoteis-Euroopan tärkein talvehtimisalue on Itämeri. Suomen oma Lapin pohjoisosiin keskittyvä pesimäkanta on 1 500–2 000 paria. Valtaosa Itämerellä talvehtivista linnuista pesii Venäjän tundralla.

Allin talvikanta Itämerellä on pienentynyt 25 vuodessa peräti 75 prosenttia.

Tunturisopulikanta on heikentynyt huomattavasti Venäjän tundralla, minkä seurauksena allin poikasia on päätynyt tavallista enemmän petoeläinten saaliiksi. Itämerellä allit kärsivät lisäksi öljypäästöistä ja niitä kuolee kalaverkkoihin.

MT